

УДК 330.322(477):340

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Федорчак О. В.,

*к. держ. упр., доцент, докторант кафедри державного управління,
Львівський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України,
м. Львів*

Систематизовано законодавче забезпечення інвестиційної діяльності в Україні. Виділено три рівні правового регулювання інвестиційної діяльності: міжнародний, національний та регіональний. Законодавчі акти у сфері інвестування поділено на 20 груп. Розглянуто перспективи інвестиційної реформи в Україні. Запропоновано кодифікацію інвестиційного законодавства шляхом прийняття Інвестиційного кодексу України.

Ключові слова: державне управління, законодавче забезпечення, інвестиційна діяльність.

Fedorchak O.V.,

*PhD in Public Administration, Associate Professor,
Doctoral Student of State Administration Department, LRI NAPA, Lviv*

SYSTEMATIZATION OF LEGISLATIVE SUPPORT OF INVESTMENT ACTIVITY IN UKRAINE

The article considers the systematization of legislative support of investment activity in Ukraine. There are three levels of legal regulation of investment activity: international, national and regional level. Legislation in this area is divided into the twenty groups. Prospects of Investment reform in Ukraine are considered. The codification of investment legislation is proposed by adopting the Investment Code of Ukraine.

Key words: public administration, legislative support, investment activity.

В Україні створено потужну законодавчу базу для здійснення інвестиційної діяльності, яка, за підрахунками різних дослідників, охоплює від 150 до 1 000 нормативно-правових актів. Серед них кодекси, закони, постанови, укази, положення, інструкції та інші документи, що спрямовані на регулювання безпосередньо інвестиційних відносин, а також відносин, які побічно стосуються інвестиційної діяльності. До останніх належать кодекси України: Податковий, Митний, Бюджетний, Земельний та ін., які здебільшого є зосередженими на регулюванні відповідних відносин, але побічно зачіпають і регулювання інвестиційної діяльності.

Окрім того, в інвестиційній сфері діє велика кількість міжнародних угод про сприяння та взаємний захист інвестицій, угод про уникнення подвійного оподаткування та інших угод, що укладаються Урядом України з урядами відповідних країн щодо іноземного інвестування.

Очевидно, що такий масив нормативно-правових актів призводить до суперечливості та надмірної "завантаженості" у правовому регулюванні здійснення інвестиційної діяльності, і аж ніяк не сприяє підвищенню інвестиційної привабливості України. Крім того, чинна законодавча база постійно зазнає численних змін та доповнень. З усього масиву нормативно-правових актів, прийнятих органами законодавчої та виконавчої влади у сфері інвестиційної діяльності, немає жодного, до якого б не вносилося змін, поправок, уточнень та доповнень.

Громіздкий масив законодавства, нестабільність та неузгодженість законодавчих актів, численні й непередбачувані зміни до них, неналежне виконання законів серйозно підривають довіру вітчизняних та іноземних інвесторів, створюють перешкоди для компаній, які вже відкрили свій бізнес в Україні, та стримують бажання тих, хто готовий працювати в нашій країні.

Невпорядкованість та неузгодженість законодавства сьогодні є однією з основних причин, які гальмують розвиток інвестиційної діяльності в Україні, що негативно впливає на кількість та якість залучення інвестицій. З огляду на це проблема систематизації законодавчого забезпечення інвестиційної діяльності в Україні потребує першочергового вирішення, є актуальною і своєчасною.

З проблематики законодавчого забезпечення інвестиційної діяльності опубліковано чимало наукових праць вітчизняних авторів. Зокрема, правові основи інвестиційної діяльності досліджено в роботах А. Смітюха. Етапи розвитку інвестиційного законодавства України та їхні недоліки розглянуто в публікаціях О. Руденко. На недоліки вітчизняного законодавства також вказано у працях М. Чернухи.

Проблеми модернізації інвестиційного законодавства України на сучасному етапі ґрунтовно опрацьовано в роботі Р. Бойчука. Міжнародно-правове регулювання інвестиційних відносин в Україні досліджено у працях Д. Дударця. Основні аспекти державної інвестиційної реформи розглянуто в публікаціях Т. Майорової та ін.

Із питань систематизації законодавчого забезпечення інвестиційної діяльності значно менша кількість публікацій. Дотичними до теми дослідження є роботи О. Вінника, А. Волкович, В. Гаверського, К. Гуменної, Д. Задихайла, В. Кудрявцевої, В. Михайліва, В. Нагребельного, М. Овчиннікової, В. Поєдинок, А. Сухорукова та ін. Загалом високо оцінюючи науковий доробок вказаних науковців у цій сфері, зауважимо, що на сьогодні систематизація інвестиційного законодавства потребує вдосконалення у зв'язку з постійним оновленням та розширенням законодавчої бази та внесенням змін до неї.

Метою статті є систематизація законодавчого забезпечення інвестиційної діяльності та розроблення пропозицій щодо його вдосконалення для покращання інвестиційного клімату в Україні.

У літературі з державного управління існує декілька підходів до систематизації інвестиційного законодавства.

Деякі науковці, зокрема М. Овчиннікова, поділяють інвестиційне законодавство на загальне та спеціальне (особливе) [6]. Подібної думки дотримується і В. Нагребельний, який виокремлює: комплексні законодавчі й підзаконні акти універсального характеру та предметні або рамкові законодавчі та підзаконні акти [5].

Окремі автори систематизують законодавчі акти залежно від рівня державного регулювання інвестиційної діяльності. Наприклад, у працях А. Волкович та К. Гуменної виокремлено чотири рівні правового регулювання інвестиційного законодавства: міжнародний, національний, регіональний та місцевий [2; 4].

Низка авторів систематизують інвестиційне законодавство за видом нормативно-правових актів. Наприклад, В. Гаверський зазначає, що у сфері інвестиційної діяльності діють положення: конституції, кодексів, законів та підзаконних нормативно-правових актів [3].

О. Руденко систематизує вітчизняне інвестиційне законодавство за етапами його формування й розвитку. Автор виокремлює п'ять етапів і для кожного з них вказує на недоліки та проблеми залучення інвестицій [7].

О. Вінник систематизує інвестиційне законодавство за розділами інвестиційного права, виділяючи вісім окремих розділів законодавства [1]. На подібних позиціях (з окремими розбіжностями) перебувають А. Сухоруков [8] та М. Овчиннікова [6].

Нами узагальнені підходи щодо систематизації інвестиційного законодавства (таблиця).

Аналізуючи дані, наведені в таблиці, можна визначити, що в науці державного управління існують підходи до систематизації інвестиційного законодавства у вигляді його поділу: 1) за універсальністю; 2) за рівнем державного регулювання; 3) за видами нормативно-правових актів; 4) за етапами формування; 5) за об'єктами регулювання.

На нашу думку, доцільно виділити три рівні правового регулювання інвестиційної діяльності: міжнародний, національний та регіональний.

І. **Міжнародні нормативно-правові акти**, що регулюють інвестиційну діяльність, становлять значну частину вітчизняного законодавства.

До таких документів можна віднести міжнародні **угоди про заохочення (стимулювання) та захист інвестицій**, у яких закріплюються обов'язки держав відносно поводження з іноземними інвесторами, а також механізми врегулювання спорів, що виникають на цій основі. Станом на листопад 2017 р. Україна уклала 70 двосторонніх угод про сприяння та взаємний захист інвестицій. Крім того, ще з шістьма країнами (Бахрейном, Катаром, Малайзією, Мексикою, Нігерією, Шрі-Ланкою) ведуться переговори про узгодження проектів таких угод.

Іншим видом угод, що регулюють інвестиційну діяльність на міжнародному рівні, є **угоди про уникнення подвійного оподаткування**. Дуже часто, за випадку іноземного інвестування, країна-інвестор та країна-реципієнт інвестицій претендують на отримання доходів від підприємницької діяльності. Тоді виникають проблеми, пов'язані з подвійним оподаткуванням. Вирішенням цієї проблеми є укладання угод про уникнення подвійного оподаткування. У світовій практиці існують дві моделі таких угод: 1) модель, запропонована ОЕСР, у якій перевага надається принципу резидентності, тобто податки сплачуються в країні, яка вкладає кошти; 2) модель, між розвиненими країнами і країнами, що розвиваються, підготовлена ООН, у якій перевага надається принципу територіальності, тобто податки сплачуються в країні, де здійснюється підприємницька діяльність. Станом на листопад 2017 р., в Україні є чинними 75 угод про усунення подвійного оподаткування, із них 72 угоди, укладених нашою державою, а три (з Іспанією, Малайзією і Японією) – угоди колишнього СРСР, які застосовуються за принципом правонаступництва.

Ще одним видом міжнародних угод у сфері інвестиційної діяльності є **угоди про вільну торгівлю**, метою яких є усунення митних бар'єрів на шляху руху товарів та інвестицій між суб'єктами господарювання різних країн. Україна за роки незалежності уклала 16 угод про вільну торгівлю, які охоплюють 45 країн.

Особливістю усіх міжнародних угод є те, що вони, як елементи міжнародного права, мають пріоритет перед національним законодавством. З огляду на це в Україні необхідно сформувати ефективний механізм державного управління такими угодами.

Таблиця

Підходи до систематизації інвестиційного законодавства

За універсальністю:		За рівнем регулювання:	За видами норм. актів:	За етапами формування:	За об'єктом регулювання (за розділами законодавства):	М. Овчиннікова
М. Овчиннікова	В. Нагребельний	А. Волкович, К. Гуменна	В. Гаверський	О. Руденко	О. Віник	М. Овчиннікова
1) загалом законодавство, яке регулює відносини у сфері інвестиційної діяльності та інші види відносин; 2) особливо (спеціальне) законодавство, яке регулює саме інвестиційні відносини	1) комплексні законодавчі акти, які мають універсальний характер; 2) предметні або рамкові законодавчі та підзаконні акти, які спеціально орієнтовані на регламентацію правового режиму інвестиційної діяльності	1) міжнародний (правові акти міжнародних інституцій, міжнародні угоди); 2) національний (правові акти центральних органів державної влади); 3) регіональний (правові акти, що регулюють інвестиційну діяльність на рівні регіонів); 4) місцевий (правові акти місцевих органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування)	1) положення Конституції України; 2) положення кодексів; 3) положення законів України; 4) положення підзаконних нормативних правових актів	1) (1991–1992 рр.) зловживання податковими пільгами в СЕЗ; 2) (1993–1996 рр.) скасування пільг, погіршення інвестиційного клімату; 3) (1997–1999 рр.) визнання принципу незворотності часу; 4) (2000–2008 рр.) згорання інвестиційних проєктів унаслідок світової фінансово-економічної кризи; 5) (2009 р. і дотепер) зниження інвестиційної привабливості України; ускладнення організаційно-правових умов ведення бізнесу	1) базовий закон про інвестиційну діяльність; 2) закони щодо інвестиційного регулювання; орієнтованих підприємств; 3) закони щодо стимулювання інвестиційної діяльності; 4) закони щодо фінансування інвестиційної діяльності; 5) закони щодо фінансового забезпечення інвестиційної діяльності; 6) закони щодо стимулювання інвестиційної діяльності; 7) закони щодо інноваційного регулювання; 8) закони щодо інвестиційного регулювання взаємоз'язку інвестиційно-будівництва; 9) закони щодо управління та організації інвестиційної діяльності в окремих галузях економіки; 8) особливої здійснення інвестиційної діяльності в СЕЗ	1) регулювання загальних засад інвестиційної діяльності; 2) регулювання загальних засад інноваційної діяльності; 3) регулювання процесу інвестування; 4) регулювання іншого регулювання інвестиційної діяльності; 5) регулювання технопарків; 6) регулювання наукової та науково-технічної діяльності; 7) регулювання інвестиційної діяльності; 8) регулювання інноваційного регулювання; 9) регулювання розвитку освітніх регіонів; 9) податкове регулювання інвестиційної діяльності; 10) регулювання фінансового забезпечення інвестиційної діяльності

Примітка: розроблене автором на основі [1–8] та аналізу інвестиційного законодавства України.

II. **На національному рівні** інвестиційна діяльність регулюється окремими законами, положеннями кодексів та підзаконними нормативно-правовими актами. На цьому рівні інвестиційне законодавство доцільно згрупувати за такими розділами:

1. Законодавство що регулює загальні (базові) умови здійснення інвестиційної діяльності на території України.

Основним нормативним актом цього розділу є Закон України “Про інвестиційну діяльність”, який визначає загальні правові, економічні та соціальні умови інвестиційної діяльності. Він містить визначення ключових понять; встановлює об’єкти та суб’єкти інвестиційної діяльності, а також розкриває їхні права та обов’язки; окреслює джерела фінансування інвестиційної діяльності; закріплює цілі та форми державного регулювання інвестиційної діяльності; передбачає державну підтримку інвестиційної діяльності; забезпечує гарантії прав суб’єктам інвестиційної діяльності; встановлює їхню відповідальність та умови припинення такої діяльності.

2. Законодавство щодо дозвільної системи у сфері інвестування.

До цього розділу можна віднести законодавство щодо отримання документів, необхідних для підготовки та реалізації інвестиційних проектів. Основними нормативними актами цього розділу є закони України: “Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності”, “Про підготовку та реалізацію інвестиційних проектів за принципом “єдиного вікна”, “Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців”, “Про ліцензування видів господарської діяльності”, “Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності”, “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення умов ведення бізнесу (дерегуляція)” тощо.

3. Законодавство щодо державного контролю (нагляду) за законністю здійснення інвестиційної діяльності. Цю групу законодавства спрямовано на вдосконалення порядку здійснення комплексного контролю діяльності суб’єктів господарювання, зменшення втручання держави в діяльність суб’єктів господарювання, усунення перешкод для розвитку господарської діяльності та недопущення прийняття економічно недоцільних регуляторних актів. До цієї групи законів належать закони України: “Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності”, “Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності”, “Про тимчасові особливості здійснення заходів державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності” та ін.

4. Законодавство щодо правового режиму іноземного інвестування.

Ця група законодавства є найчисленнішою й охоплює закон України: “Про режим іноземного інвестування”, “Про зовнішню економічну діяльність”, “Про захист іноземних інвестицій на Україні”, “Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо скасування обов’язковості державної реєстрації іноземних інвестицій”, окремі положення Господарського кодексу (ГК) України тощо. У науковому й експертному середовищі базовий закон щодо іноземного інвестування (Закон України “Про режим іноземного інвестування”) отримав україноцентричні, часто критичні оцінки. Зокрема, Законом представлений тільки один (національний) правовий режим діяльності іноземних інвесторів на території України. Водночас міжнародні договори України про заохочення та взаємний захист капіталовкладень передбачають встановлення принаймні двох режимів здійснення інвестицій – національного й найбільшого сприяння. Досить часто національний режим, який зрівнює у правах вітчизняних й іноземних інвесторів, через свою не транспарентність, на практиці під час

прийняття інвесторами рішень скоріше відлякує інвесторів, ніж приваблює їх. Крім того, загальні норми, присвячені іноземному інвестуванню, містяться також у ГК України. Зокрема, у ньому виокремлено спеціальну главу, яку присвячено іноземному інвестуванню (глава 38 “Іноземні інвестиції”), що певною мірою дублює положення вищезазначених законів.

5. Законодавство щодо здійснення інвестиційної діяльності на територіях зі спеціальним режимом інвестиційної діяльності.

Одним із дієвих та ефективних засобів активізації інвестиційних процесів є спеціальні режими господарювання, які дають можливість запровадити преференційні умови на окремих територіях. Ці режими застосовуються для “реанімації” депресивних територій, формування регіональних “точок економічного зростання” на певних територіях. Статус і територія, на якій запроваджується спеціальний режим інвестиційної діяльності, а також термін, на який він створюється, визначаються шляхом прийняття окремого закону для кожної такої території. Основними законами цього розділу є закони України: “Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон”, “Про індустриальні парки” та ін.

6. Законодавство щодо підтримки і стимулювання інвестиційної діяльності. До цієї групи законів можна віднести закони України: “Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць”, “Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні”, “Про державну допомогу суб’єктам господарювання”.

7. Законодавство щодо регулювання інноваційного інвестування. До законів, що регулюють інноваційне інвестування в Україні, можна віднести закони України: “Про інноваційну діяльність”, “Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій”, “Про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків”, “Про наукові парки”. До цього часу не створено ефективних механізмів захисту прав інтелектуальної власності та правових умов для функціонування венчурного капіталу.

8. Законодавство щодо інвестиційної діяльності господарських товариств, об’єднань підприємств та інститутів спільного інвестування. Основними нормативно-правовими актами цього розділу є закони України: “Про інститути спільного інвестування”, “Про господарські товариства”, “Про акціонерні товариства”, “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав інвесторів”, яким передбачено захист міноритарних акціонерів (акціонерів із незначною часткою в капіталі). Прийняття закону про захист прав міноритарних інвесторів є важливим для інвестиційної привабливості України, оскільки незахищеність їхніх прав є однією з основних причин відсутності припливу іноземного капіталу в Україну.

9. Законодавство щодо регулювання фінансових інвестицій (ринку цінних паперів). Регулювання фінансових інвестицій, на відміну від реальних, має певні особливості. Правовою основою цього регулювання є закони України: “Про цінні папери і фондовий ринок”, “Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні”, “Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” та ін.

10. Законодавство щодо регулювання участі інвесторів у приватизації. До цього розділу належать закони України: “Про приватизацію державного майна”, “Про приватизацію невеликих державних підприємств (малу приватизацію)”, “Про приватизаційні папери” та ін., що визначають

принципи та порядок інвестування у процесі приватизації державного майна. Регулювання участі інвесторів у приватизації відбувається відповідно до цих законів і щорічно затверджується Державною програмою приватизації на поточний рік та іншими нормативними актами.

11. Законодавство щодо регулювання державно-приватного партнерства. В українському законодавстві відсутній виключний перелік форм реалізації державно-приватного партнерства. У його рамках можуть укладатися договори про концесію, про спільну діяльність, про розподіл продукції та інші договори. Відносини в цій сфері регулюються законами України: “Про державно-приватне партнерство”, “Про концесії”, “Про угоди про розподіл продукції” та ін.

12. Законодавство щодо регулювання капітального будівництва. До цього розділу належать нормативні акти, що регулюють особливості правового становища проектних і будівельних підприємств. Це закони України: “Про основи містобудування”, “Про регулювання містобудівної діяльності”, “Про комплексну реконструкцію кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду”, які визначають правові, економічні, соціальні та організаційні засади містобудівної діяльності.

13. Законодавство щодо регулювання інвестиційного розвитку регіонів. Протягом останніх років державою реалізоване широке коло заходів, спрямованих на стимулювання інвестиційної діяльності в регіонах. Було прийнято низку законів, зокрема закони України “Про засади державної регіональної політики”, “Про стимулювання розвитку регіонів”, які визначають засади інвестиційного розвитку регіонів України.

14. Законодавство щодо вирішення спорів, удосконалення діяльності судової системи, боротьби з корупцією та очищення влади. Досить часто між інвесторами і країною, у яку вкладається іноземний капітал, виникають різного роду суперечки. Ці суперечки найчастіше вирішуються визнанням інвестором положень і норм судової системи країни – реципієнта інвестицій. У цій групі законів доцільно виділити Закон України “Про забезпечення права на справедливий суд”. Також одним із найбільш дестимулюючих чинників формування сприятливого інвестиційного клімату в Україні є проблема корупції. Вона була і залишається істотною перешкодою для бізнесу в Україні. Вагоме значення в реалізації антикорупційної політики має прийняття законів України “Про запобігання корупції” та “Про очищення влади”.

Окремі аспекти в інвестиційній сфері, окрім вищевказаних нормативно-правових актів, регулюються також нормами Цивільного, Господарського, Податкового, Бюджетного, Земельного та Митного кодексів України.

15. Законодавство щодо регулювання відносин власності. Основними нормативними актами, що регулюють ці відносини, є: Цивільний кодекс (ЦК) України, Закон України “Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень” та ін. ЦК України регулюються майнові та особисті немайнові відносини між юридичними та фізичними особами, територіальними громадами, державою, іноземними державами та іншими суб'єктами права. Книга третя ЦК України безпосередньо регулює право власності та інші речові права, зокрема питання, що стосуються загальних положень про право власності; набуття прав власності, припинення прав власності, прав спільної власності, прав власності на землю (земельну ділянку), прав власності на житло, захист прав власності.

16. Законодавство щодо податкового регулювання інвестиційної діяльності. З метою систематизації податкового законодавства було

ухвалено Податковий кодекс (ПК) України, який став першим в Україні кодифікованим законодавчим актом, що спрямований на комплексне регулювання питань, пов'язаних з оподаткуванням. З часу прийняття ПК України до нього внесено більш ніж 100 поправок, змін і доповнень. Часті зміни податкового законодавства не сприяють притоку інвестицій в країну.

17. Законодавство, що регулює процеси державного інвестування.

Здійснення бюджетних інвестицій регулюється Бюджетним кодексом України, законами України: “Про внесення змін до Бюджетного кодексу України (щодо державних інвестиційних проектів)”, “Про внесення змін до Закону України “Про інвестиційну діяльність” щодо державних інвестиційних проектів”, “Про державне прогнозування та розроблення програм економічного та соціального розвитку України”, “Про державні цільові програми”, Постановою КМУ “Деякі питання управління державними інвестиціями” тощо.

18. Законодавство щодо екологічних інвестицій. Відносини у сфері екологічного інвестування на міжнародному рівні регулюються Кіотським протоколом; на національному – Водним кодексом України, Лісовим кодексом України та Кодексом України про надра, які визначають умови користування водою, надрами та іншими природними ресурсами у процесі інвестування.

19. Законодавство щодо регулювання земельних відносин у процесі інвестування. Відносини, що виникають у зв'язку із землекористуванням в Україні, регулюються відповідно Земельним кодексом України, у якому регламентуються питання, пов'язані з правами на землю, правом власності на землю, правом користування землею, набуття прав на землю, продажем земельних ділянок на підставі цивільно-правових договорів та на конкурентних засадах, гарантіями прав на землю, захистом прав на землю, відшкодуванням збитків власникам землі та землекористувачам, вирішенням земельних спорів, охороною земель тощо.

20. Законодавство щодо регулювання митних відносин у процесі інвестування. Залученню іноземних інвестицій сприяють положення Митного кодексу України, яким передбачено звільнення від сплати ввізного мита товарів, що ввозяться іноземними інвесторами з метою інвестування на підставі зареєстрованих договорів, або як внесок іноземного інвестора до статутного капіталу підприємства з іноземними інвестиціями тощо.

Державне регулювання в інвестиційній сфері також здійснюється за допомогою значної кількості підзаконних нормативно-правових актів: указів Президента України, постанов та розпоряджень Кабінету Міністрів України тощо. Серед них варто виокремити Концепцію інвестиційної реформи, яку було ініційовано Президентом України 6 квітня 2011 р. Метою цієї реформи було створення сприятливих умов для залучення іноземних інвестицій, удосконалення адміністрування бюджетних інвестицій, формування позитивного інвестиційного іміджу України в світі, а також позиціонування України як фінансовий, політичний та бізнес-центр у Східній Європі. Структура інвестиційної реформи передбачала п'ять ключових блоків: 1) інвестиційна пропозиція “національні проекти”; 2) інвестиційний клімат; 3) інвестиційна інфраструктура; 4) інвестиційний маркетинг; 5) інвестиційне партнерство. Незважаючи на свій потенціал, інвестиційна реформа так і залишилася декларативною. На сьогодні вона потребує оновлення, доповнення іншими інституційними реформами – податковою, судовою, земельною тощо.

Як бачимо, інвестиційна сфера регулюється великою кількістю законодавчих актів і несуттєвими пільгами для інвесторів. Зауважимо, що більшість норм, що передбачають здійснення заходів щодо поліпшення інвестиційного клімату є декларативними.

III. Законодавча база, що регулює інвестиційну діяльність на регіональному та місцевому рівнях, охоплює здебільшого регіональні стратегії та програми розвитку територій. До цієї групи можна віднести також програми залучення інвестицій та поліпшення інвестиційного клімату в областях України. Ускладнюється інвестиційний клімат ще і тим, що в регіонах і навіть у Києві відсутні тривалі стратегії розвитку міст на 20–50 років, що потрібні для повернення інвестованих ресурсів, особливо в інфраструктуру.

Загалом нормативно-правовій базі, що регламентує інвестиційні процеси в Україні, не вистачає системності. Головним її недоліком є відсутність законодавчих актів, які б чітко прописували роль центральних та місцевих органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування у процесі залучення інвестицій. Такі повноваження є розмитими і визначаються в різних законодавчих актах, що зменшує ефективність їхнього виконання.

Інвестиційну діяльність регулює значна кількість нормативно-правових актів, що створюються різними суб'єктами державної правотворчості, мають неоднакову юридичну силу, різняться за дією в часі та просторі, розповсюджуються на різне коло суб'єктів. Тому цілком природно, що з часом між ними виникають суперечності.

Крім того, залишається невирішеною також проблема забезпечення іноземних інвесторів інформацією про чинне інвестиційне законодавство. Тексти законів та інструкцій недосяжні для ознайомлення. Для потенційних інвесторів важко визначити, які закони зберігають чинність, а які було анульовано. В Україні немає єдиної бази даних чи зведеного документа, який би оприлюднював інформацію щодо статусу та відміни попередніх законів.

Виходячи з ситуації, що склалася, необхідне прийняття єдиного законодавчого акта, що охоплював би різні аспекти інвестиційної діяльності, замість низки чинних нормативних актів, що регулюють діяльність у цій сфері. За таких умов було б доречним розробити Інвестиційний кодекс, який би максимально охоплював усі умови інвестиційної діяльності в Україні.

Підсумовуючи результати дослідження, можна дійти таких висновків. На сьогодні інвестиційна діяльність в Україні регулюється великою кількістю правових актів, які часто суперечать одне одному. Незважаючи на розгалужену систему нормативно-правових актів, що регулюють інвестиційну діяльність, говорити про цілісну і взаємоузгоджену систему законодавства в цій галузі поки що не доводиться.

Нами систематизоване законодавче забезпечення інвестиційної діяльності в Україні та виокремлені 20 груп законодавчих актів, що регулюють діяльність у цій сфері. Очевидним вбачається прийняття єдиного правового акта, який би охоплював усі умови інвестиційної діяльності в Україні. Таким законодавчим актом міг би бути Інвестиційний кодекс України.

У подальших роботах планується більш ґрунтовне дослідження інвестиційної реформи та напрацювання основних положень Інвестиційного кодексу України для покращання вітчизняного інвестиційного клімату.

Список використаних джерел

1. Вінник О. М. Інвестиційне право: навчальний посібник. Київ: Правова єдність, 2009. 616 с.
2. Волкович Л. Ю., Жеребятіна І. В. Актуальні питання систематизації інвестиційного законодавства // Порівняльно-аналітичне право. 2016. № 5. С. 187–189.
3. Гаверський В. В. Правова основа державного регулювання інвестиційних процесів в Україні // Актуальні проблеми політики. 2014. № 53. С. 283–289.

4. Гуменна К. Р. Систематизація інвестиційного законодавства України // Демократичне врядування. 2013. № 12. Доступне також у режимі PDF: <http://www.lvivacademy.com/visnik12/fail/Gumenna.pdf>.

5. Нагребельний В. П. Проблеми розвитку законодавства України про інвестиційну діяльність // Актуальні проблеми правового регулювання фінансово-кредитних відносин в умовах кризи: практика правозастосування і шляхи її вдосконалення: зб. тез доп. за матеріалами Міжнар. наук-практ. конф. (4–5 черв. 2010 р.). Суми, 2010. С. 283–286.

6. Овчиннікова М. А. Аналіз проблем інноваційно-інвестиційного законодавства України // Бізнес інформ. 2012. № 12. С. 96–104.

7. Руденко О. А. Особливості державного регулювання інвестиційної діяльності в Україні // Науковий вісн. Полтав. ун-ту економіки і торгівлі. 2014. № 1 (63). С. 31–37.

8. Сухоруков А. І. Інституційні засади розвитку інвестиційної діяльності у промисловості України: аналіт. записка НІСД / Нац. ін-т стратег. досліджень // Економіка. 2014. № 24. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1577>.

Надійшла до редколегії 20.11.2017 р.

УДК 351.85

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ КУЛЬТУРИ: ЇЇ СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ

Борисенко Д. В.,

*аспірант кафедри політології та філософії,
Харківський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України,
м. Харків*

Досліджено сутність державної політики та систематизовано чинну нормативно-правову базу в царині культури. Визначено основні напрями удосконалення державної політики в цій сфері в Україні. Доведено необхідність розроблення нової концепції державної політики в царині культури, основою якої повинні стати плюралізм, конкурентоспроможність закладів культури, активне запровадження у сферу культури новітніх інноваційних технологій.

Ключові слова: державна політика у сфері культури, культура, глобалізація, європейський досвід, плюралізм, суспільство, розвиток.

Borysenko D. V.,

Postgraduate Student of Politology and Philosophy Department, KRI NAPA, Kharkiv

STATE CULTURAL POLICY: ESSENCE AND IMPLEMENTATION FEATURES

The essence of the state cultural policy is explored. The current regulatory framework for the sphere is systematized. The main directions of improving the state policy in the sphere of culture in Ukraine are determined. The necessity for developing a new concept of the state cultural policy to be based on pluralism, competitiveness of cultural institutions, and an active introduction of the latest innovative technologies into the sphere of culture is proved.

Key words: state cultural policy, culture, globalization, European experience, pluralism, society, development.

Одним із наймогутніших засобів пізнання історії свого народу і, водночас, розвитку свідомості сучасної людини є культура. При цьому саме завдяки культурі в умовах глобалізації та інформаційних війн кожна нація має можливість зберегти власну національну ідентичність. Саме тому політика у сфері культури повинна посідати важливе місце серед напрямів діяльності Української держави. Між тим сьогодні в Україні не приділяється

© Борисенко Д. В., 2017